



Michelangelo en Raphaël astrologisch beschouwd. De beeldtaal van de Zon conjunct Mars en de Zon conjunct Venus

### **Frits Bolk**

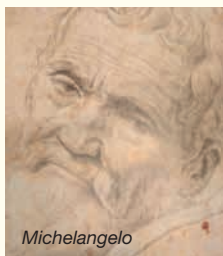
Frits Bolk is astroloog en kunsttherapeut. Naast het vele groepswork werkte hij o.a. op de psychiatrische afdeling van het Erasmus MC en gaf hij les aan B-verpleging. In vele spirituele richtingen heeft hij zich verdiept waaronder de theosofie, de antroposofie en vele andere en het goede ervan tot zich genomen en geprobeerd het toe te passen. Zijn website: [www.atelierdedierenriem.nl](http://www.atelierdedierenriem.nl)

Michelangelo en Raphaël zijn respectievelijk in 1475 en in 1483 geboren in een bruisende vernieuwende kunstperiode, de hoogrenaissance. In de beeldende kunst werd o.a. het perspectief geboren. In de vroegere renaissance kon men geen “lichaamsverkortingen” en verre horizonten schilderen. De beeldruimte werd beperkt tot alleen het platte vlak. In de latere renaissance komen de beelden als het ware uit de nissen. De figuren op het doek en de fresco’s onderscheiden zich door licht- en schaduwwerking en staan losser van elkaar. Ze lijken wereldser, de individualiteiten komen tot wasdom. Vergeleken met de Middeleeuwen doordringt de persoonlijkheidskracht het werk. Deze tijd kent naast Michelangelo en Raphaël vele uitstekende kunstenaars zoals Da Vinci, Titiaan, Lotto, Luini, Correggio e.a.

Twee horoscoopconjuncties van de Zon vielen me op. Namelijk de Zonconjuncties (samenvallend en op een richting of lijn staand) met Mars bij Michelangelo en die van Raphaël met Venus. Natuurlijk valt er veel meer te zeggen over de horoscoop van deze beide grote persoonlijkheden, maar de beeldtaal van deze conjuncties, vond ik zo opvallend dat ik de lezer er graag deelgenoot van maak.

### **Mars als beeldtaal in het algemeen**

In de moderne kunst zien we met name bij het Marstype een snelle directe opzet, actief ogend dynamisch werk, diagonalen, kleurcontrasten, scherpe mesachtige punten of hoeken, ook vormontploffingen in veelal temperamentvol werk. Je kunt niet om de krachtexpressie heen. Denk aan het werk van Marc, Kirchner, Kokoschka, De Vlaminck, Kandinsky, van Gogh, de Kooning e.a. Allen hebben sterke Marsverbindingen in de horoscoop. Hoe uit deze zich nu bij een klassieker als Michelangelo?



Michelangelo

Om vooraf even het verschil aan te geven tussen de twee grote kunstenaars: Michelangelo had een cholerisch dynamisch Mars-temperament, met een onstuimige wil. Raphaël was meer het esthetische Venus-type, zeer gevoelig met licht melancholische en flegmatische trekken en meer sociaal verbindend.



Raphaël

## De Zon conjunct Mars bij Michelangelo

Michelangelo werd La Terribilità genoemd, vanwege zijn moeilijke compromisloze solistische gedrag. Hij kon bruusk, geprikkeld en heethoofdig reageren. Als puber brak hij zijn neusbotje in een tweegevecht (zie het zelfportret). Zelfs de vriendelijke en goedaardige Raphaël noemde hem “de beul”. Zijn persoonlijkheid had een sterke onverschrokken drive, hij was niet bang voor conflict en kreeg dit ook regelmatig.



Als kunstkenmerk van de Zon-Mars conjunct bij Michelangelo zien we actie en dynamische bewegingen van de figuren op fresco's en in marmer. Zijn meest vroege werk de 'Strijd van de Centauren en de Lapithen' geeft het strijdbare Marsthema goed weer. Tot op latere leeftijd was hij zeer aan dit werk gehecht. Zijn beeldende werk is zeer krachtig. Dit zien we bij het plafondfresco in de Sixtijnse kapel met veel energierijke, actieve voorstellingen. De lichaamsbewegingen lijken op die van sportende figuren, weinigen zitten echt

stil. Het vuurelement van Mars herkennen we aan de diagonale bewegingen en de hoeken die armen en benen maken. Voor deze megaklus en krachtsinspanning kon hij goed uit de voeten met een sterke Mars.

Het Laatste Oordeelsgebaar van Christus geeft de actieve Mars beweging goed weer. Benjamin Haydon, schilder en schrijver schreef over het plafondfresco: “Al Michelangelo's figuren zien eruit of ze beledigd zijn en op het punt staan te gaan slaan. Slapen zij, dan lijkt het of zij zullen gaan trappen, bewegen zij als zij wakker zijn, dan lijkt het of al hun spieren op springen staan”.



In tegenstelling tot de meer vrouwelijkere Raphaël zien we hier een meer mannelijke aanpak. De spieren van de Sybille uit de Sixtijnse kapel zijn hier bijvoorbeeld veel te sterk weergegeven. In David die Goliath met de slinger te lijf ging is de strijdbare, actieve Mars prachtig verbeeld. De Franse reiziger Blaise de Vigenère had Michelangelo aan het werk gezien:

*Hij was over de zestig en hoewel hij niet bijzonder sterk was, had hij in een kwartier meer splinters van een zeer hard blok marmer afgeslagen dan drie jonge steenhouwers in drie of vier maal die tijd. Niemand kan het geloven, die het niet met*



Michelangelo - David

*eigen ogen gezien heeft. Hij ging te werk met zoveel energie en vuur, dat ik dacht dat het marmer in stukken zou vliegen. Met één slag hieuw hij stukken af van drie of vier vingers dik en zo precies op het aangegeven punt, dat als er maar iets meer marmer was meegegaan, hij misschien het gehele werk had bedorven. Hij gebruikte geen dril, met vuist en kauwbeitel ging hij te werk en daar heb je kracht voor nodig.*

### Venus als beeldtaal in het algemeen

Beminnelijke voorstellingen zien we bij een zonconjunctie of een sterke plaatsing van Venus in een horoscoop. Belangrijke kunstkenmerken zijn de verfraaiings tendens en de innemendheid van de beelden, het scheppen

gebeurt minder vanuit een strijdbare Marsactie maar is gericht op het esthetisch verbeelden van schoonheid en harmonie. Denk aan de Van Spaandonk's bloemen, de vrouwen van Renoir, werk van Boucher, Rossetti, Burne Jones, Canova e.a.



Raphaël De drie gratiën

### De Zon conjunct Venus

Raphaels gedrag was zeker niet zo wrang als van Michelangelo. Raphael bewonderde Michelangelo maar deze was wat vijandiger naar hem. De conjunct Venus-Zon van Raphaël openbaart zich in het zachtmoedige, ontspannen, vriendelijke, goedgehartige en aanpassende karakter. Hij werd door iedereen gemogen,

met mannen die beducht waren stond hij op goede voet. Zijn eigen werk kon hij in de steek laten om bijvoorbeeld zijn mede kunstenaars te helpen met een probleem. Als hij naar het hof ging was hij altijd omringd door veel begeleidende kunstenaars. Burgers konden in die tijd ook tot kardinaal benoemd worden en Raphaël was vanwege zijn vrome gedrag, een serieuze kandidaat.



Raphaël Madonna met kind

De aandacht en gevoeligheid voor de vrouwelijk charme en schoonheid zien we in het vroegere werk van De drie Gratiën. Zijn madonna's zijn als bloemen en kenmerken de tederheid en het verlangen van de Zon conjunct Venus om schoonheid uit te drukken. Als madonna's zijn ze vaak ook meer een geïdealiseerde weergave van het vrouwelijk schoon dan van een heilige zaak.

In het fresco van de Parnassus met een vioolspelende Apollo in een harmonische compositie van muzen en dichters kan Venus zich ook goed vinden. De Venusconjunctie houdt ook van verfraaien, hetgeen we zien bij de versierde bogen in de Villa la Farnesina.

**Samenvatting**

Bij Michelangelo wordt de Marskracht in grandiose monolieten gebeiteld. Een beeldende uitwerking in steen en op fresco's die overheersend en rigourees van aanpak is en daardoor ook bijna onbereikbaar voor de beschouwer. Mars poneert zich sterk. Venus is meer verbindend, lossier, zachter dan Mars. Raphaël's portretten en Madonna's tonen de liefdesgevoelens waarmee ze gemaakt zijn. In zijn kunstwerken wordt de liefde en de menselijke waardigheid meer zichtbaar. Natuurlijk zien we ook pittigere thema's terug in zijn historiestukken, zoals "De verdrijving van Heliodorus uit de tempel", maar zijn



*De Parnassus uit de stanza delle segnatura*

bekende Madonna's waarvan hij er zo'n 35 maakte, zijn bij uitstek Venusscheppingen. Het is mooi om te zien hoe anders de Zonconjuncties van Mars en Venus bij beide kunstenaars uitwerken.



*Raphaël Villa Farnesina*



*Raphaël Villa Farnesina*



*Raphaël de Sixtijnse Madonna*